

ת"פ 5795/11/16 - מדינת ישראל נגד עמיאל ביטון

בית משפט השלום בירושלים

ת"פ 5795-11-16 מדינת ישראל נ' ביטון
תיק חיצוני: 139764/2016

בפני	כבוד השופט פאול שטרק
מאשימה	מדינת ישראל
נגד	
נאשם	עמיאל ביטון
גזר דין	

הרשעתו של הנאשם

1. ביום 17.7.17 הודה הנאשם בעובדות כתב האישום ונקבעה אשמתו בביצוע עבירה של "איומים", עבירה לפי ס' 192 לחוק העונשין, **התשל"ז-1977** (להלן: "החוק"). בית המשפט נמנע מהרשעתו של הנאשם והזמין תסקיר שירות המבחן והמלצות ביחס לשאלת הרשעה והעונש.
2. בתחילת ההליך הפלילי הנאשם לא היה מיוצג. ביום 29.5.18 מונה סניגור מטעם הסניגוריה הציבורית ובעת הטיעונים לעונש, היה מיוצג.
3. ברקע לאירוע נשוא כתב האישום, הליך לקבלת צו הוצאה לפועל לפיו נדרש הנאשם לפנות דירתו. הנאשם הגיע למשרד עורכי דין "עודד פלדמן". במעמד זה, על רקע סירובה של המתלוננת, מזכירה במשרד, ליתן לנאשם מסמכים וחרף הסבריה כי המסכים הועברו לידיה ובמידה וישנם מסמכים נוספים ישלחו אלה לנאשם, איים הנאשם על המתלוננת באומרו **"אם תוציאו אותי מהבית, אני אכנס לכם לפה ואני ארסס את כולכם. אני מנסה להגן על עצמי, הכל אומר לך. אם מישהו יפגע בבית שלי, אני נכנס אליכם פה, אני ארסס אתכם"**.
4. לאחר הודיית הנאשם בעובדות כתב האישום הוזמן תסקיר שירות מבחן בעניינו. בתסקיר מיום 01.01.2018 פירוט נסיבותיו של הנאשם והרקע לאירוע מושא כתב האישום.

הנאשם

5. הנאשם, בן 64 בעת ביצוע העבירה, היה נשוי כאשר אשתו התמודדה עם הפרעה נפשית סכזואפקטיבית הכוללת תסמיני מחלת סכיזופרניה. בעקבות המחלה, אושפזה אשת הנאשם לא מעט פעמים בבית החולים, ולאחרונה נפטרה. יוער, כי ביהמ"ש ער לכך שלא רק אשתו החולה התמודדה עם מחלה קשה זו, אלא גם הנאשם אשר התאמץ לסייע ולתמוך בה במאבק זה.
6. הנאשם עובד היום כנהג מונית. יודגש, כי אין העבירה קשורה לעיסוקו של הנאשם כנהג מונית, ואין ההליך הפלילי אמור להשליך על המשך עבודת הנאשם כנהג מונית, על כל המשתמע מכך.
7. לנאשם הרשעה בעבירת בניה ואי קיום צו שיפוטי של התאמת עבירת הבניה, להיתר או הריסתה.
8. מתסקיר שירות המבחן עולה כי מעשה הנאשם נבע מתסכול הרב שחש מול הבנק ובא כוחו בהליכי גביית חוב המשכנתא. הנאשם היה שרוי בלחץ רב עקב היותו בין הפטיש לסדן, מחלתה הקשה של אשתו וסיכון פינוי מביתם. עולה מן התסקיר כי בסופו של יום פרע הנאשם את החוב, ללא פינוי ביתו.
9. הנאשם הסביר כי ה"איום" היה תוך כדי תסכול, סערת רוחות ופיזיות. מבחינת הנאשם, מדובר במעשה חריג. הנאשם הביע חרטה על התנהגותו הפסולה.
10. הנאשם העלה בפני שירות המבחן, וכך גם בדבריו בביהמ"ש, תחושות כעס, אי צדק, יאוש ומצוקה, נוכח מאבקו מול הבנק והתמודדות עם מחלת אשתו, ומכאן איבוד השליטה במעשים נשוא כתוב האישום.
11. בבחינת מסוכנות הנאשם והישנותן של עבירות דומות, שירות המבחן הפנה לאישיות המופנמת של הנאשם וקשייו לתת אמון ולבקש עזרה. לכן, שירות המבחן העריך כי קיים סיכון לחזרה על התנהלות דומה בעתיד.
- עם זאת, שירות המבחן ציין כי הנאשם לקח אחריות מלאה למעשיו והכיר במעידתו. הנאשם, לאחר פירעון החוב, אינו נתון לסיכון פינוי מביתו ושירות המבחן מסר כי קיימת הכרה והפנמה, דבר המהווה גורם חיובי לשיקום הנאשם.
12. בבוא שירות המבחן לגבש המלצה ביחס לשאלת הרשעת הנאשם, ציין כי אין בהרשעה סיכון קונקרטי של ממש בתחום עיסוקו, או להמשך חייו השגרתיים. שירות המבחן המליץ להימנע מהרשעתו של הנאשם כמעשה שיקומי נפשי עבורו לבנית אמון במסד. הנאשם אינו מעונין בצו מבחן, אלא רוצה לסיים את ההליך המשפטי בהקדם האפשרי.

לסיכום, שירות המבחן ממליץ להימנע מהרשעת הנאשם ולהסתפק בהתחייבות כספית להימנע מעבירה בה הורשע.

אי הרשעה

13. המאשימה עומדת על הרשעתו של הנאשם והפנתה לפסיקה בענין, לפיה יש לעמוד על פגיעה קונקרטית של ממש בנאשם, כאשר בדרך ככל מדובר בפגיעה בעיסוקו ובמקצועו או פגיעה של ממש בפרנסתו.

14. ב"כ הנאשם המלומדת הפנתה לנסיבותיו האישיות של הנאשם ונסיבות העבירה. ב"כ הנאשם שמה את הדגש על הנזק הנפשי שנגרם לנאשם כתוצאה ממאבקו מול הבנק, וכן הדגישה את מצבה של אשתו המנוחה, אשר הוביל אותו לביצוע מעשה חד פעמי. לטענתה, מדובר בעבירה של כעס ללא פגיעה במתלוננת, כאשר הנאשם בן 64, והיה נתון בלחץ נפשי אדיר בעת ביצוע העבירה.

דין והכרעה ביחס לסוגיית הרשעה

15. בטרם קביעת עונשו של הנאשם, יש לבחון האם בנסיבות המקרה דן קיים יסוד להימנע מהרשעתו.

16. המחלוקת בין הצדדים היא בדבר יישום הלכת כתב בע"פ 2083/96 **תמר כתב נ' מדינת ישראל** פ"ד נב(3) 341, 338 (1997) (להלן: **הלכת כתב**), לפיה בית המשפט ימנע מהרשעה **"רק במקרים יוצאי דופן שבהם אין יחס סביר בין הנזק הצפוי לנאשם מן ההרשעה לבין חומרת העבירה"**. לפי הלכת כתב, בבוא בית המשפט לחרוג מן הכלל לפיו יש להרשיע בפלילים עליו לבחון הצטברותם של שני תנאים. התנאי הראשון הוא כי על ההרשעה לפגוע בפגיעה חמורה בשיקום הנאשם; התנאי השני הוא כי סוג העבירה מאפשר לוותר בנסיבות המקרה המסוים על ההרשעה מבלי לפגוע באופן מהותי בשיקולי הענישה האחרים.

הילכת כתב מהווה פסק דין מנחה עד היום בתחום הימנעות מהרשעת נאשם לפי סעיף 71א(ב) לחוק העונשין לפיו:

"מצא בית המשפט שהנאשם ביצע עבירה, רשאי הוא לתת צו שירות גם ללא הרשעה, בנוסף למבחן או בלעדיו, ומשעשה כן יהיה דינו של צו השירות, לענין סעיף 9 לפקודת המבחן [נוסח חדש], תשכ"ט, כדין צו מבחן."

17. לאחרונה קבע בית המשפט העליון בע"פ 3721/16 **אמיר אל-הוזייל נ' מדינת ישראל** (פורסם עמוד 3

במאגר מידע (22.1.17) כ"י:

"הבקשה להימנע מהרשעתו של המערער בבירור אינה עומדת בתנאים שנקבעו לכך בפסיקתו של בית משפט זה, דהיינו שההרשעה צפויה לפגוע פגיעה חמורה בשיקום הנאשם, ושסוג העבירה המאפשר לוותר בנסיבות המקרה על ההרשעה בלי לפגוע באופן מהותי בשיקולי הענישה האחרים (ראו: ע"פ 2083/96 כתב נ' מדינת ישראל, פ"ד נב(3) 337, 342 (1997)). לא מצאנו כי הרשעתו של המערער במקרה הנוכחי תוביל לפגיעה חמורה בשיקומו. יתרה מכך, אנו סבורים כי אי הרשעתו של המערער עשויה לפגוע מהותית בשיקולי ענישה, וזאת הן לנוכח זהותן של הקורבנות שבחר והן לנוכח העובדה שביצע מעשיו במסגרת תפקידו באופן שהוביל לפגיעה קשה באמון הציבור במשטרה".

18. מסקנת בית המשפט העליון היא שילוב בין הימנעות מפגיעה מהותית בשיקולי הענישה (לאור העבירה) לבין הפגיעה בשיקום הנאשם.

19. במקרה דנן, נטען על ידי ב"כ הנאשם, וכך גם עולה מתסקיר שירות המבחן, כי הפן השיקומי של מקרה הנאשם הוא נפשי ולא ביחס להחזרתו למותב. ספק בעיני אם ריפוי מצבו הנפשי של הנאשם בלבד מהווה שיקום בהתאם להילכת **כתב**, ללא השלכות ממשיות אחרות, כגון פגיעה נפשית אשר תגרום לנאשם לחדול מלעבוד בעיסוקו. אשר על כן, ובהיעדר נזק קונקרטי בשיקומו של הנאשם, הרי שהתנאי הראשון בהילכת כתב, שעניינו פגיעה בשיקומו של הנאשם, איננו מתקיים.

למעלה מן הצורך, אציין כי לדידי על בית המשפט לשוות לנגד עיניו את תופעת האלימות בחברה. אכן, אמירות הנאשם לא הובילו לכדי עימות פיזי, אולם לא אחת נתקל בית המשפט במקרים בהם קריאות איומים הובילו לכדי אירוע אלימות שהוביל לפגיעה בחיי אדם. תופעת ה"איומים" הפסולה הפכה במרוצת השנים לתופעה נפוצה בחברה הישראלית, בין אם מדובר באיום בעובדים סוציאליים, אחיות ורופאים בבתי חולים וקופות החולים ועד עורכי דין אשר פועלים בשם מרשם.

ניתן להתרשם כי אדם המוצא עצמו במבוכ הקפקאי של הליך גבית חוב משכנתא מול בנק המחזיק בכח כלכלי, ימצא עצמו מחוסר יכולות עד יאוש. בנוסף, כך במקרה שבפניי, נוכח סיכון פינוי הנאשם מביתו, תוך טיפול באשתו המנוחה שסבלה ממחלת נפש קשה, ניתן להבין תחושת הנאשם שנדחק לפינה ללא סיכוי של ישועה. ברם, אם ביהמ"ש יעתר לבקשת ב"כ הנאשם להימנע מהרשעתו, המסר לחברה יהא מתן לגיטימציה לאיבוד שליטה עד כדי הפחדת הזולת.

לאור האמור לעיל, סבורני כי לא ניתן להיעתר לבקשת ההגנה לביטול הרשעת הנאשם. אי לכך מרשיע את הנאשם בעירת איום בהתאם לכתב באישום.

קביעת העונש

20. בקביעת מתחם העונש ההולם, יש להתחשב בערך החברתי שנפגע מביצוע העבירה, במידת הפגיעה בו, במדיניות הענישה הנהוגה ובנסיבות הקשורות בביצוע העבירה. במקרה זה הערך החברתי המוגן בעבירת איומים הוא הגנה על שלווה נפשו ובטחונו של האדם, כמו גם על חופש הפעולה והבחירה שלו. יפים לעניין זה דבריה של כב' השופטת (כתוארה אז) בייניש ברע"פ 2038/04 **לם נ' מדינת ישראל**, פ"ד ס(4) 96:

"האיום הוא, אפוא, ביטוי שהמשפט מטיל עליו מגבלות תוך פגיעה בחופש הביטוי וזאת, כדי להגן על ערכים אחרים ובהם שלווה נפשו, בטחונו וחירות פעולתו של הפרט. האיום מסכן את חירות פעולתו של הפרט שכן, פעמים רבות, כרוך האיום גם בציפייה להתנהגות מסוימת מצד המאיים שהמאיים מבקש להשיג באמצעות השמעת האיום".

בחירת נסיבות ביצוע העבירה מובילה למסקנה כי פגיעת הנאשם בערך המוגן הינה ברף הנמוך. כך לדוגמא, לפי ס' 40ט(א)(1) לחוק העונשין, לא נראה כי היה תכנון של ממש למעשה הנאשם, אלא מעשה פזיז ואובדן שליטה רגעי. עם זאת, קיימת השלכה על המתלוננת אשר נחשפה לזעמו של הנאשם. הנזק ולו במעט מבחינה נפשית, ברור וידוע לנאשם. אין ביהמ"ש מתעלם מהנסיבות אשר הביאו את הנאשם לביצוע העבירה, ועניין זה פורט בהרחבה.

יתכן כי באותה עת, תסכולו של הנאשם טשטש את יכולתו להבין השלכת מעשיו או להימנע ממנו. קשה לקבוע האם מצוקה נפשית של הנאשם נגרמה עקב התעללות בו ע"י הבנק, לפי סעיף 40ט(א)(8) לחוק העונשין. אולם, במכלול הנסיבות ניתן להבין את חלקו של הבנק ביצירת תסכולו של הנאשם. אין בכך כדי להתקרב לסייג לאחריות הפלילית של הנאשם.

באשר למדיניות הענישה הנהוגת בעבירת האיומים, נראה כי מדובר במנעד ענישה רחב הנע בין הימנעות מהרשעה וחתימה על התחייבות ועד עונש מאסר בפועל, והכל לפי נסיבות ביצוע העבירה ונסיבות עושה העבירה. סבורני כי במקרה דנן יש לקבוע מתחם עונש הולם, לאחר שלילת אפשרות של הימנעות מהרשעה, הנע בין חתימה על התחייבות כספית ועד 60 יום מאסר בפועל בדרך של עבודות שירות.

21. הנאשם בן 64 ולאחרונה איבד את אשתו לאחר מאבק וטיפול במחלתה הנפשית. הנזק שנגרם למתלוננת הוא חולף ולא של ממש. הנאשם לוקח אחריות למעשיו, אולם מביא הסתייגות כאשר משליך את האשמה על הבנק ביצירת הנסיבות אשר הביאו לביצוע העבירה.

22. לאור האמור, נחה דעתי כי ניתן להסתפק בהתחייבות כספית המהווה הרתעת הנאשם עצמו כאשר

ביחס להרתעת הרבים ניתן ללמוד כי למעשה אלימות מילולית קיים מחיר. במסגרת הטיעונים לעונש, ב"כ המאשימה בהגנותו הסתפק בהתחייבות כספית וביקש הטלת עונש מאסר מותנה. לאחר ששקלתי את מכלול נסיבותיו של האירוע, לטעמי אין מקום להטיל עונש מאסר על תנאי וניתן להסתפק בהתחייבות כספית ופיצוי למתלוננת.

לאור האמור מטיל על הנאשם את העונשים הבאים:

א. חתימת הנאשם על התחייבות כספית היום בסך של 5,000 ₪ להימנע מכל עבירות אלימות. תוקף ההתחייבות תהיה למשך שנתיים. במידה וקיימת הפרת התחייבות, תחולט גביית סך של 5,000 ₪ וגבייתו כקנס לכל דבר כאשר בהעדר תשלום קנס, יעמדו 30 ימי מאסר. אם הנאשם לא יחתום על התחייבות היום, יאסר למשך 30 ימים.

ב. פיצוי למתלוננת בסך של 500 ₪ אשר ישולם עד ליום 01.05.2018.

זכות ערעור לביהמ"ש המחוזי בתוך 45 ימים מהיום.

**ניתנה והודעה היום כ"ז אדר תשע"ח, 14/03/2018
במעמד הנוכחים.**